

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Чиниоци академске мотивације ученика – ефекти ученичке перцепције

мотивационих стилова наставника

Кандидат: Душана Шарчевић, МА

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију 8.09. 2017. год., Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Др Јасмина Пекић, доцент за ужу научну област Психологија, 16. јануар 2013., Филозофски факултет, Нови Сад, председник комисије</p> <p>Др Вељко Ђурић, редовни професор за ужу научну област Теоријска и примењена психологија, 2014., Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, члан</p> <p>Др Светлана Костовић, редовни професор за ужу научну област Педагогија, март, 2013., Филозофски факултет, Нови Сад, члан</p> <p>Др Јасмина Коцопељић, ванредни професор за ужу научну област Психологија, 29. мај. 2014., Филозофски факултет, Нови Сад, ментор</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Душана, Душан, Шарчевић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 30.7.1987., Нови Сад, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Факултет за правне и пословне студије др Лазар Вркатић, пословна психологија, психолог-мастер</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2011; Докторске студије психологије</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Факултет за правне и пословне студије др Лазар Вркатић, наслов мастер-рада: Мотивација за школско учење према теорији самоодређења, научна област</p>

Психологија, одбрањено 2011. године

б. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Психологија

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Чиниоци академске мотивације ученика – ефекти ученичке перцепције мотивационих стилова наставника

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Дисертација се састоји из следећих целина: Теоријски уводни део, Метод, Резултати, Дискусија, Завршна разматрања, Списак литературе и Прилози. Укупна дужина докторске дисертације скупа са прилозима износи 274 странице текста. Након резимеа на српском и енглеском језику, следи уводни део текста у коме се на 91 страници даје приказ теоријског оквира истраживања. После краћег осврта на различите теорије мотивације и њихове компарације са конструктима Теорије самоодређења, следи детаљан приказ свих конструката и субтеорија које чине теорију самодетерминације, која представља теоријски оквир на основу кога су дефинисане варијабле истраживања. Након приказа општих поставки и конструката Теорије самоодређења налази се детаљан приказ структуре конструкта академске мотивације, уз разматрање питања шта доноси употреба општих, а шта употреба контекстуално одређених мера овог концепта. На наредним странама дат је краћи приказ емпиријског корпуса о полним и узрасним разликама у академској мотивацији. Разматрање улоге наставника као једног од кључних фактора школског постигнућа и истраживања врста интеракције које се одвијају у наставном процесу, следећи су садржаји који се разматрају у теоријском делу ове докторске дисертације. На последњих двадесет страна теоријског увода даје се приказ мотивационих стилова наставника који представљају варијабле чији ефекти на ученичку мотивацију чине предмет истраживања у оквиру ове дисертације. Поред одређења компоненти које чине три мотивациона стила, овде се разматрају и проблеми њихових узајамних релација, као и резултати досадашњих истраживања њихових ефеката на различите образовне исходе. Теоријски увод садржи и 5 слика/графичких приказа појединих модела/конструката мотивације.

Од 97. до 112. стране детаљно су приказани сви елементи истраживачке методологије: проблем и циљеви истраживања, хипотезе, варијабле и инструменти, узорак истраживања, ток истраживања и статистичке методе анализе података. У овом делу текста налази се 17 табела и 2 графикона.

Резултати статистичких анализа приказују се врло детаљно од 113. до 196. странице. Након приказа дескриптивних показатеља, следе резултати факторских анализа скала за мерење три мотивациона стила наставника. Након тога приказани су резултати медијаторских анализа о улози задовољења базичних психолошких потреба у релацији између мотивационих стилова наставника и академске мотивације ученика, и то у контексту четири различита школска предмета. Следе резултати модераторских анализа којима се проверава синергијски допринос три мотивациона стила наставника као предиктора различитих аспеката академске мотивације ученика у контексту четири наставна предмета. На крају приказа резултата представљене су анализе модераторских ефеката узраста и пола у релацији мотивационих стилова наставника и мотивације за учење природно-математичке и друштвено-хуманистичке групе предмета. Сви резултати су представљени кроз 87 табела и 11 графикона.

Од 197. до 231. стране на укупно 34 стране текста следи дискусија резултата истраживања. Најпре се дискутује структура мотивационих стилова наставника и међусобне релације екстрахованих компоненти да би се након тога разматрали ефекти мотивационих стилова наставника (подршка аутономији, подршка структури и подршка укључености) на различите компоненте академске мотивације ученика. Разматра се неколико питања која су се наметнула на основу анализа медијације. Након тога дискутују се синергијски ефекти мотивационих стилова у предвиђању академске мотивације, као и ефекти пола и узраста ученика.

Следе Завршна разматрања (стр. 232-236) у којима се поред таксативно наведених закључака изводе и неке од могућих педагошких импликација истраживања спроведеног у оквиру докторске дисертације.

Списак литературе састоји се од 22 странице на којима су наведене све референце које је докторандкиња користила у писању докторске дисертације.

На крају дисертације налазе се три прилога. У првом је дата батерија инструмената коришћена у

истраживању. У другом прилогу налази се текст сагласности родитеља за учешће њихове деце као испитаника у истраживању. Трећи прилог садржи 12 дијаграма као додатак факторским анализама датим у приказу резултата.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У теоријском уводу дат је исцрпан приказ свих субтеорија, постулата и концепата Теорије самоодређења, која представља теоријски оквир истраживања. Поред тога, свеобухватно су приказани проблеми операционализације концепта академске мотивације. Карактеристикама мотивационих стилова наставника посвећено је посебно поглавље у коме се поред исцрпног приказа компенти сваког од три стила, наводи и релевантан емпиријски корпус о њиховим могућим ефектима. Анализом досадашњих резултата, докторандкиња јасно указује на отворена питања и тиме аргументује значај истраживања проблема који је поставила у свом истраживању. Поред академске мотивације и мотивационих стилова наставника и за све остале варијабле укључене у истраживање, дат је сажет приказ одговарајућег теоријског и емпиријског корпуса. У писању овог дела дисертације, консултован је велики број добро одабраних референци у којима се релевантно одсликава предмет истраживања.

Део у коме се приказује методологија истраживања садржи све потребне елементе. Проблеми истраживања прецизно су дефинисани и образложени уз позивање на резултате ранијих истраживања који су послужили као смернице за проблематизацију. Истраживачки циљеви дефинисани су сагласно постављеним проблемима, а хипотезе формулисане уз позивање на резултате конкретних студија у којима је истраживан сличан проблем. На основу приказа концепата из теоријског дела, варијабле су врло прецизно операционализоване. Структура и психометријске карактеристике инструмената који су у дисертацији коришћени, претходним истраживањима већ су више пута проверени на узорцима испитаника сличних карактеристика. Посебно треба истаћи да је у припреми за пријаву теме дисертације и сама докторандкиња дала значајан допринос у прилагођавању Скале академске мотивације за нашу популацију ученика основних и средњих школа. Мада се ради о пригодном узорку, његов приказ је веома детаљно дат, уз табеларно навођење свих релевантних социо-демографских карактеристика. Резултати статистичких анализа су систематично приказани и дискутовани, а закључци изведени сагласно добијеним резултатима. У завршним разматрањима докторандкиња је добро извела главне педагошке импликације које се јасно заснивају на добијеним резултатима. Међутим, треба констатовати да су оне остале само на општим смерницама без детаљније елаборације.

Целокупни текст дисертације има добру структуру, логичну организацију и садржи све потребне елементе.

Комисија позитивно вреднује све делове докторске дисертације Душане Шарчевић.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад

објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Шарчевић, Д. (2015). Структура академске мотивације у раној адолесценцији према теорији самоодређења. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 47, 222-249. М24

Трогрлић, А., Шарчевић, Д. и Васић, А. (2013). Пол, школски успех и мотивација за школско учење. *Педагошка стварност*, 2, 332-350. М52

Васић, А., и Шарчевић, Д. (2014). Структура и корелати академске мотивације у адолесценцији. У М. Францешко (Ур.), *Вредносне оријентације младих у Војводини - стање и перспективе* (73-104 стр.). Нови Сад: Факултет за правне и пословне студије др Лазар Вркатић. М45

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У најкраћем резултати истраживања могу се свести на следеће:

- подршка аутономији, подршка структури и подршка укључености су три сложена мотивациона стила наставника и сваки од њих садржи неколико субдимензија;
- мотивациони стилови наставника су у високој корелацији;
- подршка укључености је највиши предиктор готово свих врста мотивације у контекстима свих наставних предмета обухваћених истраживањем;
- задовољење базичних психолошких потреба чешће је значајан медијатор у објашњењу академске мотивације него њихово осујећење;
- наставници друштвено-хуманистичких предмета у већој мери успевају да допринесу академској мотивацији ученика него наставници природно-математичке групе предмета;
- постоји синергијски ефекат мотивационих стилова наставе у неким контекстима и у неким аспектима мотивације;
- унутрашња мотивација је више изражена код ученика основне школе него код ученика средње школе, док је амотивација више изражена код старијих ђака;
- подршка структури има позитиван ефекат на остваривање унутрашње мотивације, поготово код млађих испитаника;
- подршка аутономији и подршка структури имају ефекат на умањење амотивације код обе узрасне групе ученика;
- подршка аутономији и подршка укључености доприносе расту интројектоване мотивације код девојака, а паду интројектоване мотивације код младића.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати су приказани детаљно, прегледно и систематично. Статистички поступци су добро одабрани и коректно спроведени. Спроведена статистичка обрада је довољна да се одговори на постављене проблеме истраживања.

Тумачење резултата је коректно спроведено. Структура текста дискусије резултата усаглашена је са постављеним циљевима истраживања. Резултати су тумачени у светлу теорије самоодређења и компарирани са резултатима сродних студија. Докторандкиња је показала одмереност у извођењу закључака.

Комисија позитивно оцењује приказ и тумачење резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Дисертација је написана у складу са образложењем и нацртом у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Дисертација садржи све потребне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци
Мада је већина резултата докторске дисертације МА Душане Шарчевић у складу са већ постојећим емпиријским корпусом, ипак се може констатовати неколико елемената у дисертацији којима она остварује оригинални научни допринос. У питању су следећи аспекти и резултати истраживања:

а. На популацији наших ученика нису раније спровођена истраживања овог проблема.

б. Мали је број студија у којима су истовремено испитивани ефекати сва три мотивациона стила наставника, као што је то случај у овој дисертацији. Такав нацрт указао је на много већи значај мотивационог стила «подршка укључености» у односу на друга два стила којима се у досадашњим истраживањима давао примат.

ц. Истраживање ефеката мотивационих стилова наставника на академску мотивацију мерену у контексту конкретних наставних предмета, ретко је спровођено. Тиме резултати о разликама у ефектима који се појављују између контекста друштвено-хуманистичких и природно-математичких група предмета представљају релативну новину и дају оригиналан научни допринос.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања
Дисертација у целини нема значајне методолошке недостатке који би се одразили на релевантност изведених закључака. Међутим, пригодан узорак, као и велики број сличних инструмената који су испитаници попуњавали у кратком временском периоду могао се одразити на добијене резултате, и тиме смањити поузданост и могућност генерализације резултата.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Комисија предлаже да се докторска дисертација под називом «Чиниоци академске мотивације ученика – ефекти ученичке перцепције мотивационих стилова наставника» прихвати, а кандидату МА Душани Шарчевић одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

_____
Доц. др Јасмина Пекић, председник комисије

_____
Проф. др Вељко Ђурић, члан

_____
Проф. др Светлана Костовић, члан

_____
Проф. др Јасмина Коџопељић, ментор